

45 NYÅRET 1862. FINLAND.

Litteraturblad n:o 2, februari 1862

Hvad år 1861 skulle hända i Finland, det kunde vid årets ingång ingen menisklig fantasi föreställa sig.

Man trodde, att Kejs. Senatens förslag till Landtdagspropositioner tidigt nog på året skulle för Monarken framläggas, – och det var helt naturligt, att man hoppades, att de på grund af detta förslag gillade propositionerna skulle inom loppet af 1862 vara färdiga, att till Ständerna afgifvas. En missräkning i tiden borde just icke gälla årtal.

Ett folk i Finska folkets ställning glömmar lätt, att dess önskningsmål mer än vanligt äro beroende af de förhållanden, det förflutna skapat. Så kommo äfven vid sagde förhoppningar dessa förhållanden icke nog i betraktande. Man visste väl, att den stora emancipationsakten i Ryssland var dagligen väntad. Men denna af hela Europa med glädje motsedda tilldragelse räknade man blott, såsom tillbörligt var, bland lyckliga omina äfven för Finland. Svårigheterna och de möjliga farorna dervid kommo mindre i åtanke. Emellertid torde det kunna tagas för säkert, att dessa icke varit utan inflytande på händelserna i Finland. Den 3 Mars utkom det minnesvärda edikt, som upphäfde lifegenskapen i Kejsarriket. Af de partiela oroligheter, som åtföljde detsamma, och af de försigtighetsmått, som vid dess förkunnande iakttogos, kan man sluta till de farhågor, med hvilka denna Ryssland omgestaltande åtgärd der måste hafva varit motsedd. Kejs. Senatens ifrågavarande förslag afgafs också först två månader härefter.

Icke heller torde de samtidigt utbrustna demonstrationerna i Warschau och flera andra Polska städer hafva verkat främjande för ett snart realiserande af Findands förhoppningar.

Man kan åtminstone lätt föreställa sig, huru lämplig under förhållanden sådana som dessa tidpunkten skulle kunnat anses vara för öppnandet af en landtdag i Finland. Kejsarliga Manifestet om Utskottets sammankallande synes vara ett uttryck af dessa förhållandens inverkan, åtföljdt af den mest uttryckliga försäkran, att de likväl icke skola betaga Finska folket dess rättmätiga förhoppning, att se landets grundlagar äfven i fråga om landtdag blifva en verklighet.

Hvar och en, som något känner sinnesstämningen och opinionerna i landet, vet, att vid denna tidpunkt fråga icke var om veckor eller månader. Man hade, som sagdt, den föreställningen, att landtdagen skulle kunna sammanträda innevarande år. Men ingen skulle blifvit öfverraskad deraf, om det blifvit känt, att med dess sammankallande måste uppskjutas ännu ett år. Också blott nedsättandet af komiteer, för att utarbete förslag till ändringar i civillagen, i brottmålslagen, till ny sjölag, till författningar rörande bränvinsbränningen, bankväsendet o. s. v. skulle för ögonblicket gjort tillfyllest. Allmänheten skulle i dessa förberedelser sett säkerheten för det med dem afsedda slutresultatet.

Man kan derföre säga: såsom en blix från klar himmel slog det Kejsarliga Manifestet af den 10 April ned i denna lugna väntan och tillförsigt. Det var ingalunda landtdagens uppskjutande, som nu väckte oron, utan de ordalag i Manifestet, hvilka gånge anledning förmoda, att Utskottet skulle träda i landtdagens ställe. Denna har varit den stora tilldragelse, som under loppet af år 1861 uppslukat intresset för snart sagdt alla andra.

Det kan icke begäras, att menniskor skola läsa välvilliga afsigter i åtgärder, hvilkas yttre bära stämpeln af ett hot mot deras dyrbaraste intressen. Då vi säga detta, är det vår skyldighet intyga, att vid de

känslor, som af Manifestet väcktes, Monarkens personliga, ädla syften äfven med afseende på Finland sjelffallet stodo upphöjda öfver allt det tvifvel, de farhågor och den afgjorda förbittring, med hvilka en del af Manifestets ordalag från skilda håll betraktades. Det är ett gammalt talesätt hos Finska bonden: »det är icke Monarkens, det är herrarnes verk!» Och aldrig hade det tänkesätt, detta yttrande uttrycker, haft bättre grund för sig, än i Alexander II:s handlingar. Der ligger väl en motsägelse i sagde uppfattning af Manifestets syftning. Ty det är svårt att antaga, att någon individ skulle finnas, djerf nog att uppsåtligen förvända en åtgärd, med hvilken Monarken afsett folkets väl och tillfredsställelse, till en källa till missnöje och olycka. Men allmänna meningen väger icke så noga skäl och motskäl; och huru än anledningarne och syftningen betraktades, i en punkt måste alla vara ense, i öfvertygelsen nemligen om nödvändigheten af en förklaring, tjenande på engång att ställa rättspunkten i klar dag och att sålunda lugna den upprörda sinnesstämmningen.

10

Förklaringen kom i Nådiga Reskriptet af d. 24 April till Utskottets ordförande. Det är numera fäfangt att strida derom, huruvida innehållet var fullt upplysande eller icke. Det minsta, derom kan sägas, är, att det väl varit önskvärdt, om en del af Kejs. Kungörelsen af d. 23 Augusti hade ingått redan i Reskriptet. Och i hvarje fall är det att beklaga, att beslutet att åt Utskottets handläggning öfverlemna alla Kejs. Senatens förslag och i följd häraf dessa förslags offentliggörande och sjelfva Kungörelsen icke någon månad tidigare gjorde slut på all tvekan rörande Utskottets uppdrag och betydelse. Vi säga: »gjorde slut på all tvekan» nemligen hos alla dem, som önskade ett slut derpå.

20

Detta blads läsare veta, att för oss redan det Nådiga Reskriptets offentliggörande var tillräckligt, för att motivera en uppmaning till förtroende. Det var icke första gången vi uppträdde mot den kritik, som i allt, hvad som sker, ser svarta afsigter, och som derutöfver ingenting har att förmåla – denna kritik, som, då den oaflåtet söker förnedra alla ett lands offentliga personer, i sjelfva verket förnedrar land och folk. Det är visst beklagligt, om i handhafvandet af ett lands offentliga angelägenheter insigter och omdöme saknas. Men man har hopp, att dessa med tiden vinnas. Om deremot moraliskt förderf är så inrotadt, att ett folk icke mera finner på oegennyttiga och fosterlandsälskande män bland dem, hvilka dess dyrbaraste angelägenheters vård åligger, då återstår intet hopp om ändring, förrän bittra öden renat detsamma. Det är ett tomt prat, att mena, att de rätta patrioterna finnas blott bland dem, som äro odugliga att intaga samhällets högsta platser. Patriotismen i fraser har ingen plats i historien. Det är likaså ogrundadt, att tro, det de patriotiska ledarene af folkets öden stiga fram blott under vissa statsformer. I den absoluta monarkin hafva lyst de utmärktaste regenter, statsmän och härförare; och den demokratiska republiken har fört de uslaste landsförderfvare till statens styrelse. Under båda dessa statsformer saknas naturligtvis icke motsatta exempel. Af hvilken art de varit, detta har berott af tidpunkten i de ifrågavarande folkens historia. Ett folk lyftadt af en hög nationalanda har ännu aldrig saknat sig värdiga ledare.

30

40

Den kritik, som räknar blott de styrda till nationen och således förnekar, att de styrande ega något fädernesland eller någon nationalitet, den kommer af bristande vett. Det är Gustaf'er och Carl'ar, Oxenstjornor, Torstensöner o. s. v., icke den ena eller andra Matts Pehrson, som i historien representera en nation.

50

Ingen kan hindra händelser att hända. En stor härförare eller

statsman kan falla; och en dålig kan intaga hans plats. Det är först på platsen, som dugligheten pröfvas. Men dessa tillfälligheter upphäfvade icke regeln.

Nu mera är de vises, de grundlagslärdes nemligen, i landet antal stort. Men huru många de voro, som i Mars 1861 kunde omtala, att 1772 års regeringsform och 1789 års säkerhetsakt voro landets lagar, och än mera, huru många de voro, som kände dessa akters innehåll, sådant torde lätt kunna efterräknas. Hvar skulle väl kunskap häri inhämtas? Det förunderliga hade visst inträffat, att, medan bland de bildade i landet få någonsin sett en bokstaf af grundlagarne, den Finska allmogen i nära tjugu års tid hade haft åtminstone sagde två akter tryckta och spridda för sin räkning. Dock det var icke kändedomen om grundlagens bokstaf, som här egentligen kom i fråga; det var vanan att tänka öfver hithörande ämnen. Och det var den, som under ett halfsekels lopp icke hade haft någon näring.

Frågan var först den: *kunna olägenheter, härflytande af en föråldrad lagstiftning, genom administrativa författningar aflägsnas, utan att lagen ändras.*

Om beskattningsfrågors afgörande genom Utskottet har aldrig varit fråga. Ingen kan ur Manifestet uttyda en sådan syftning. Att man likväl inlade den deri, var blott en frukt af denna kritik, hvars början och slut är att förutsätta dåliga motiver. Men man kunde säga: det går på ett ut; äro administrativa åtgärder tillräckliga att suppleras lag i ett, så äro de det i ett annat. Och misstroendet sade: det är just detta, som kommer att ske.

In abstracto är sagde fråga lätt besvarad. Hvarje författning, som strider mot allmänna lagen, inskränker dess verkan eller suspenderar dess giltighet, är oberättigad. Men en lags ofullständighet kan begagnas att göra den maktlös. T. ex. bränvinsbränningsrättigheten kan icke utan landtdag fräntagas jorden. Men regeringen har att bestämma bränningstiden. Genom att inskränka denna kan nu rättigheten göras gagnlös. Formelt sker härigenom ingen olaglighet. Det måste dock presumeras, att regeringen aldrig genom dylika åtgärder får göra ett lagstadgande illusoriskt. Det var en tid, då jordegaren fick afsäga sig bränningsrättigheten mot befrielse från skatten. Strängt taget var äfven en sådan åtgärd origtig; ty skatten är det allmännas egendom, och den får icke efterskänkas. Statsbehovven måste fyllas; och hvad som på ett håll efterskänkes, det måste på ett annat återtagas. Öfverenskommelser härutinnan med skilda landsorter sätta landskapsmöten i stället för riksdagar. Af särskild anledning tillägga vi ännu ett exempel. Skulle Regeringen på Utskottets tillstyrkan t. ex. stadgat, att kommunerna inom sig och med hvarandra fritt få öfverenskomma, om de vilja stänga kring åker och äng eller ålägga hvar och en att vårda sina kreatur, med skyldighet för de enskilda att häri rätta sig efter majoritetens beslut, så är uppenbarligen lagen om den enskilda jordegarens vitsord rörande stängselskyldigheten upphäfvad.

Frågan synes alltså vara lätt afgjord, och svaret på densamma alltid böra utfalla nekande. Gäller det lagar, stiftade af båda statsmakterna, kan deras verkan icke genom någon administrativ åtgärd upphävas eller suspenderas; de måste återtagas eller ändras af samma makt, som stiftat dem. Likgiltigt är, om Regeringen skulle utfärda sådana förordnanden med eller utan några i en eller annan form utsedda förtroendemans hörande.

För det andra gällde det frågan: *Bör Regeringen i ärenden, som grundläggigt tillhöra dess ensamma afgörande, utom Landtdag höra bland*

folket valda deputerade.

Att Regeringen efter behag kan sammankalla ett större eller mindre antal personer, till hvilkas kännedom om landets behof den eger förtroende, för att i sådane ärenden höras, derom kan ingen tvekan uppstå. Men kan Regeringen låta dem utses af vissa samhällsklasser *genom val*? Äfven om frågan sålunda uppställes, kan svaret icke blifva annat än jakande. Regeringens berättigande att sjelf kalla dem eller låta dem väljas, kan icke förnekas.

Men nu skulle förtroendemännen, med ett undantag, väljas just af de samhällsklasser, som ega representationsrätt. Var de sålunda valdes 10
hörande i dessa nämnda ärenden, som bero blott på Regeringens afgörande, berättigadt? Härom står ingenting i grundlagarne. Men der står naturligtvis icke heller någonting derom, att Regeringen sjelf får kalla några kommitterade tillsamman för att i sådane frågor höras. Orsaken är klar. Regeringen eger att i dessa frågor höra eller icke höra, hvem helst den vill och behagar, utnämnda eller valda deputerade, valda inom hvilka samhällsklasser som helst – emedan sjelfva afgörandet öfver frågorna är Regeringens ensak.

Vi hafva likväl frågat: *Bör* Regeringen låta välja de personer, den i dylika frågor vill höra? Härpå kan svaras, att detta beror af frågornas 20
vigt och valets art. Det är häfdvunnet, att Regeringen i viktiga ärenden hört Ständerna. Det är också lätt insedt, att, när valet skall ske af de fyra representativa stånden, det måste antagas, att Regeringen i samma frågor eljest skulle hört Ständerna, och att alltså sättet för förtroendemännens utseende beröfvat en kommande Landtdag tillfället att få mottaga Regeringens förfrågningar. Huru lagligen berättigadt än förfarandet är, det är icke statsklokt.

Hufvudsak var likväl, att *Utskottets sammankallande hotade att aflägsna landtdagens*. Hade det också varit möjligt att efter Utskottets 30
hörande på administrativ väg afhjelpa alla de olägenheter, som under ett halft sekels lopp oreformerade lagar medföra, skulle denna utväg med rätta ansetts vara för landet förderflig. Ty att ingen landtdag under denna långa tid blifvit hållen, detta var och är ännu den egentliga stora olägenheten. Här fanns ingen i detta land, hvilken icke gerna ville fördraga det tillstånd, som saknaden af tidsenliga reformer i lagstiftningen medfört, om blott utsigt till landtdagens sammankallande varit säker. Ty för en nation är det af vida större vigt, att hafva medlet för fortfarande reformer i sin hand, än att frigöras från ett eller annat tryckande förhållande.

Men med Kejs. Reskriptet af den 24 April var för hvar och en, som 40
i orden icke läser mera, än de uttala, hvarje tvekan i afseende å den första af ofvan uppställda frågor häfven. De deputerade förklarades skola i de ärenden, som fordra båda statsmakternas medverkan, endast »afgifva förslag till de propositioner, som böra Landtständerna i sinom tid föreläggas.» Det kunde alltså icke blifva fråga om några administrativa författningar, som skulle omordna förhållanden, hvilka engång blifvit genom Ständernas medverkan ordnade.

Likaså hade det bort för hvar man vara klart, att, då Utskottet fick i uppdrag att afgifva förslag till landtdagspropositioner, Landtdag 50
derpå måste följa. Denna följd var så mycket säkrare, som Utskottets protokoller skulle genom tryck offentliggöras. Hvilka betänkligheter, som än må hafva förefunnits med afseende på Landtdagens sammankallande, det hade, såsom Reskriptet tydligen bevisar, blifvit en nödvändighet att låta dem vika.

Eller kunde det väl förutsättas, att fyraticätta af landet valda män

skulle sammanträda, för att diskutera Landtdagspropositioner, utan att bekymra sig derom, huruvida sjelfva Landtdagen skulle blifva verklighet eller icke? Och kan någon tro, att Regeringen skulle tillåtit denna diskussion, utan att motse dess följder? Det hör icke till det rimliga, att enkom sysselsätta människors tankar och förhoppningar just med det ämne, från hvilket man vill afvända dem.

10 Ända sedan Kejs. Senaten i Maj 1859 i Nåder anbefaldes att till Hans Majestät inkomma med uppgift på de för landets andliga och materiela utveckling mest viktiga ärenden, som för sin lösning erfordrade båda statsmakternas medverkan, och sedan denna Nådiga befallning blifvit äfven i tidningarne publicerad, hade intet ord i tryck fått yttras rörande denna sak. Nu skulle förslag till Landtdagsfrågor få af valda deputerade diskuteras, och diskussionen skulle i tryck offentliggöras. Att diskussionen icke skulle komma att i tryck fortsättas, hörde redan under sådane förhållanden till det omöjliga. Ja det var klart, att Utskottsfrågorna måste de deputerade redan på förhand meddelas; och den offentliga diskussionen af desamma skulle alltså komma att föregå diskussionen i Utskottet. Oss förefaller det, såsom om hvarje man och qvinna i landet hade bort kunna draga dessa slutsatser. Huru under 20 sådane förhållanden Landtdagens sammankallande någon längre tid skulle kunnat dröja, står icke i vanlig mensklig insigt att påfinna. Det är Reskriptet af den 24 April, som lade Landtdagen i Finska folkets egna händer. För vår del äro vi fast öfvertygade, att detta dokument aldrig skulle sett dagen, om det icke hvilat på beslutet att Landtdag skulle sammankallas. Hvad som kunde återstå, var endast frågan om en tid af några månader mer eller mindre.

30 Dock det är en beklaglig sanning, att Finska folket verkligen höll på att tillintetgöra den säkerhet, det hade i sin hand. En upprörd opinions vågor lägga sig icke så lätt. Och der den är upprörd, der infinna sig snart de, som endast på dessa vågor flyta öfverst. Sans och vett hafva i sådane tider föga utsigt att göra sig hörda. Hade det lyckats dem, som sträfvade härtill, att göra Utskottet om intet, är det klart, att Reskriptet äfven i öfrigt förblifvit utan följder.

40 Det är nära nog löjligt, men det är sannt. Det heter i Reskriptet uttryckligen, att de deputerade skola *afgifva* förslag till landtdagspropositioner. Regeringen säger alltså: välj deputerade, ladda dem fulla med förslag till, hvad som skall proponeras för landtdagen; på denna väg kunnen i få alla möjliga förslag för landets bästa fram till Majestätet och på samma gång genom tryck offentliggjorda! Men man svarar till denna uppmaning: Gud bevare oss! våra deputerade få icke föreslå några landtdagsfrågor alls; de få icke tala om dem; ingenting är farligare än detta; nej, icke ett enda förslag få de på våra vägnar *afgifva*; och företaga de sig likväl något sådant, så må Regeringen icke bry sig derom, ty sådant är då blott deras privatinfall; om landets behof och intressen känna de ingenting! Man fruktade kanske, att Utskottet skulle föreslå, att Regeringen måtte inför landtständerna proponera röda republiken.

50 Senaten hade i uppdrag att afgifva förslag till landtdagspropositioner. Skulle Landtdagen i tryck fått omtalas, hade hvar man i landet haft denna rättighet, att offentligen yttra, öfver hvilka ärenden det var landets behof och intresse att Landtdag skulle besluta. Men de för Utskottet valda ledamöterna, de voro de ende i detta land, som ansågos odugliga att härom hafva ett ord med i laget.

Huru djupt i folket dylika åsigter nedträngde, är svårt att säga. Saken var ny och ovanlig. Hvar och en var lika ovan att tänka i dessa

ämnen. De, som i sådana tider skrika mest och bevisa sin patriotism och sin insigt genom att klarligen framställa, huru styrelsen vill förderfva land och rike, och huru protesterandet, motståndet är den sanna visheten och dygden, de komma lättast från saken och förhjelpa andra dertill. Ett tvärt af misstro förestafvadt Nej! befriar från allt tänkande. Dessa rådgifvares ifriga bedrifvande verkade. Exemplet gafs från ett håll, der man väl borde vara vetande, och så gick allt af sig sjelf.

Vid den tid valen skedde utkom Nådiga Kungörelsen af den 23 Augusti och Senatens förslag till Landtdagsfrågor offentliggjordes. Detta förslag skulle läggas till grund för Utskottets öfverläggningar.

10

Noga taget inskränktes genom denna Kungörelse Utskottets verksamhet. Det skulle yttra sig endast öfver dessa 52 frågor. Likväl kan man icke säga, att dess berättigande att sjelf afgifva förslag till Landtdagspropositioner genom Kungörelsen vore formligen återtaget. Man tog likväl saken så, och, förunderligt nog! man fann sig desto lugnare, ju mera inskränkt Utskottets berättigande ansågs vara.

Det är först senare, den ljusa åsigt sett dagen, att Utskottet icke alls borde bry sig om de 52 frågorna, utan blott göra sina egna förslag till Landtdagspropositioner. Till stöd för detta visa råd har dock icke Reskriptet blifvit åberopadt. Det har ur allt offentligt resonnement i frågan, man sett, klarligen framgått, att Reskriptets lydelse varit vederbörande resonörer en hemlighet. Så länge blott Reskriptet formligen uppmanade Utskottet att raskt föreslå, hvilka Landtdagspropositioner detsamma för godt syntes, ville man, att det ingalunda skulle gå in på en så vådlig sak. Men då Regeringen sade: nå väl! haf då godheten åtminstone låta veta, om I ansen dessa Senatens förslag till Landtdagspropositioner för kloka och af landets behof och intressen påkallade eller icke – då fann man det rätt, att Utskottet icke skulle lyssna till denna uppmaning, utan sjelf framställa förslag. Rådgifvarene synas icke hafva vetat, att de alltså numera tillstyrkte Utskottet, att icke bry sig om Kungörelsen af den 23 Augusti, utan att hålla sig till Reskriptet af den 24 April – hvare, såsom sagdt, Utskottet just uppmanas att sjelf afgifva förslag till propositioner.

20

30

Vi böra tillägga, att Kungörelsen äfven innehöll, att de deputerade skulle uttala blott *sin egen* tanke i de 52 frågorna. Äfven detta ansågs för en god sak. Det såg ut, som man skulle trott detta innebära, att Regeringen icke vill bry sig om, hvad Utskottet behagar anföra, åtminstone vill betrakta ledamöterna såsom helt och hållet omedvetna om landets behof och intressen. Och endast de så betraktades, då ville man vara nöjd.

40

Slutligen förbehöll Kungörelsen Hans Kejs. Majestät afgörandet öfver, hvilka af dessa 52 frågor som hörde till Landtdags handläggning eller icke. Det hade framställts som en stor fara, om Utskottet skulle sätta sig ned att häröfver afgöra. Det är visst svårt att förstå, huru Utskottet skulle kunnat frestas dertill. Så pass mycket förlitande kunde man väl hafva till dess medlemmars insigt och patriotism, att det, då Kejs. Senaten föreslagit, att alla 52 frågorna måtte föreläggas Ständerna, icke skulle opponera sig häremot. Emellertid: man fann det godt och väl, att Utskottet äfven i detta afseende var behörigen bundet. Eller rättare: man brydde sig egentligen lika litet om Kungörelsens lydelse som om Reskriptets, utan man framställde det som sin egen omsorg om landets bästa, att Utskottet icke skulle få ingå på något afgörande i denna punkt. Att utskottet dock för hvarje fråga måste tillägga: vår önskan är, att den och den propositionen må föreläggas Ständerna, och sålunda afgöra åtminstone åt en sida – det kunde icke hjelpas, om

50

Utskottet icke, såsom de riktigt patriotiska rådgifvarene ville, skulle öfva tystnadens vältalighet.

Frågan om Utskottets förhållande i de ärenden, som tillhöra Regeringens afgörande, den har förblifvit på samma punkt, hvarpå den genom April-Reskriptet ställdes. Vi hafva tidigare sökt visa, att endast och allenast i dessa ärenden Utskottets yttranden skulle kunna lända Landtdagen till prejudice – om nemligen Regeringen skulle öfver dem afgöra före Landtdagens sammanträdande och, stödd endast på Utskottets yttranden, skulle utfärda förordningar rörande desamma. Utskottet har icke dragit i betänkande att äfven i dessa frågor fritt uttala sig.¹ Men man vågar väl hysa den säkra öfvertygelse, att likväl Landtdagen skall komma att höras i *alla* dessa frågor, ingen enda undantagen.

Den ärade läsaren kan fråga, hvarföre vi ansett ofvanstående framställning nödig, sedan numera Utskottets pluralitet bevisat sig fremmande för alla slags demonstrationer. Vårt svar är: vi hafva trott det för framtiden gagna att kasta en blick på det förflutna. Det hade varit oss lätt att endast prisa det mod och den vishet, med hvilka de uppträdt, som under ifrågavarande tidskifte gifvit en röst åt, såsom det påståtts, nationens tänkesätt. Men vi öfverlemnade detta åt dem, hvilka för sagde yttringar agiterat. Visheten sätta vi, såsom synes, uppenbart i fråga; och modet pröfvas endast, der en fara finnes. Ingen har veterligen riskerat att genom sina yttranden se sin middagssömn förkortad med en enda minut. Man må ihågkomma det, att sedan Utskottetsvalen Utskottets ställning icke i det minsta blifvit förändrad, och derefter mäta verkan af det misstroende, som ansågs vara så påkalladt. Men det är också påkalladt, att man för framtiden må betänka klokheden af att öfverlemnade sig åt impulser af samma art som de, hvilka vid tiden för Utskottetsvalen förmådde göra sig gällande. Pluraliteten af de opinierande känner icke, hvilkas ärender den gått. Men till dessa ledares beskaffenhet kan den, om den så vill, sluta af opinierandets frukter. En och annan torde hafva haft förmonen af dessa fosterlandsräddares besök eller läst deras namn under deras skrivelser. Om de då skulle blifvit slagna af häpnad öfver, huru plötsligt store män uppstå ur intet, vore väl en sådan häpnad förlätlig.

Hvad som verkade var föreställningen, att Utskottet skulle kunna träda i Landtdagens ställe. I en punkt kunde sådant ske, nemligen genom yttrande i de ärenden, angående hvilka Regeringen ensam har afgörandet, och i hvilka Landtdag endast höres, om Regeringen så för godt finner. Men äfven häri hade man Senatens förslag, att Ständerna öfver dem måtte höras, och kunde väl lita till, att Utskottet icke skulle sätta sig häremot. I öfrigt hade Utskottet ända från Reskriptet af den 24 April endast uppdraget att *uttala sig öfver de blifvande Landtdagspropositionerna*. Och någon sådan befattning tillkommer icke Landtdagen. Detta hade de tryckta dokumenterna kunnat lära; de icke tryckta meddelandena lärde annat.

Lyckligtvis är allt förbi och på ett sätt, hvaröfver hvarje fosterlandsvän måste glädja sig. Nationens sunda vett kunde icke länge missledas. Ty man får väl antaga, att den stora pluraliteten i Utskottet handlat så, som den vet, att den kan försvara det inför sina valmän. Och det måste erkännas, att valen för det mesta träffat män, hvilka inom landet egt och ega ett aktadt namn. Omdömet här i Finland sammanfaller likväl

¹ Den saken har sin egen historia, som likväl icke är synlig i Utskottets protokoller.

icke så noga med det till Svenska tidningar kolporterade vitsordet om namn, som »i Finland» skola »ega en god klang» – ehuru Finland förut icke råkat höra dem. Detta hindrar dem dock icke att beteckna redliga fosterlandsvänner. Utskottet har, såsom alla känna, utan all reservation afhandlat de förelagda frågorna från den första till den sista; och det skall blifva oss en glädje att i kommande nummer anföra de många insigtsfulla beslut, genom hvilka det yrkat ändringar i eller tillägg till Kejs. Senatens förslag.

I följd af detta Utskottets förfarande har Finska folkets närmaste framtid antagit det ljusaste skick. Med högsinnt själ har Finlands Storfurste rättat den falska ställning, som Manifestet af den 10 April för sig fattadt var egnadt att framkalla, och Hans ädla afsigter hafva härvid icke stannat på halfva vägen utan förverkligats på ett sätt, som med ens gjort slut på hvarje förveckling. Landtdagens sammankallande, så snart blott Landtdagspropositionerna hunnit antaga formen af utarbetade lagförslag, är förkunnadt, och i detta ena ord ligger lösningen för alla motsatta åsigter och alla sväfvande frågor.

På den tid, i hvilken detta efterlängtrade närmaste mål för allas önsknings vinnes, måste det folk, som af en första representativ församling icke förmår göra en regelbundet återkommande folkrepresentation, mera än eljest skylla sig sjelf. En lydstats ställning är väl häri som i allt annat oändligen mycket svårare, än den sjelfständiga statens. Men det är vis mätta, som öfverallt i verlden fört folkens politiska frihet framåt. Det är, då åsigterna angående en ny form för densamma varit så allmänna och afgjorda, och då de traditionela förhållandena varit så ohållbara, att utvecklingen eller reformen icke mera mött något starkare motstånd från något håll, det är i sådane tidpunkter, som något bestående blifvit grundlagdt.

Äfven i de länder, i hvilka folkrepresentationen är bygd på den mest breda, demokratiska grundval, finner man icke sällan, att den långtifrån representerar folkets allmänna intressen. Det moderna representativa statsskicket har med sig denna oundvikliga olägenhet, att de lagstiftande församlingarnes karakter i väsentlig mon beror af rikedomens inflytande, och att denna väl använd för enagitation förmår bilda ett parti för eller mot en sväfvande fråga. Det är derföre längesedan, man öfvergifvit teorin om nödvändigheten af den stränga skilnaden mellan lagstiftande och verkställande maktens i staten representer. Man har funnit, att historien öfverallt fört dertill, att regeringen deltagar i lagstiftningen såsom folkrepresentationen i styrelsen. Regeringen representerar i lagstiftningen de i folkförsamlingarne alls icke eller blott svagt representerade åsigterna och intressena och öfverhufvud framtidens rätt mot stundens meningar. Dess naturliga rol är derföre den att vara konservativ. Endast okunnigheten betraktar saken så, som skulle en regering någonsin kunna bestå, hvilken blott skulle försvara regeringspersonalens intressen. Att den består, innebär tvärtom redan beviset derför, att den af öfvervägande starka intressen uppbäres. Det är af dessa orsaker äfven i sjelfständiga stater reformer ofta äro svåra att genomföra, och som de aldrig hafva en fast garanti för sitt bestånd och för förverkligandet af de frukter, man af dem påräknar, förrän reformen går igenom utan stora svårigheter, jemförelsevis utan motstånd. En regerings vishet består i att inse, när den tidpunkt är inne, då den i frågan icke mera representerar någon eller något.

I federerade stater tillkommer ännu hos regeringen afseendet på de särskilda staternas olika intressen och de i dem herrskande olika

åsigterna. Har en sådan förbunden stat genom sin ringhet och i följd af historiska förhållanden ställningen af ett lydland, d. v. s. har densamma intet erkännande såsom stat i förhållande till fremmande stater, utan i krig och fred, förbund och traktater följer med det mäktigare riket, så är förhållandet naturligtvis än mera inveckladt. Monarken representerar då i förhållande till det beroende landet icke blott i högsta instans de för tillfället eljest orepresenterade åsigterna och intressena i detta land sjelft, utan äfven den dominerande statens intressen öfverhufvud. Förhållandet är icke eller bör ingalunda vara ensidigt. Monarken bör lika mycket mot den dominerande staten representera den beroende. Och hvad Finland angår, har landet många bevis för, att så skett. Ja noga taget utgör hela landets närvarande statsskick ett bevis derpå. Men ingen kan ändra historiens tvång; och beroendet är just detta tvingande faktum, att den mäktigare statens intressen äro de öfvervägande.

10 Detta kommer man sig i vårt land sällan till att besinna, och än mindre vill man låta sina önskingar deraf hämmas i deras fria lopp. Man kan dessutom bevisa, att Finlands fria utveckling icke står i kollision med några intressen i verlden. Det är en god sak bevisandet, – men makten att afgöra är för hvarje tid dess öfverman.

20 Lyckligtvis synes för närvarande mycket, som långt för detta skulle utgjort ett behof för Finland, äfven tillhöra det stora Kejsarrikets intressen. Finska folkets närmaste framtid har derigenom blifvit så mycket ljusare.

Så mycket människoblick kan se, torde ingen tänkande betvifla, att icke vid det 20:de seklets ingång Europas alla nationer skola ega allt önskvärdt mått af politisk frihet. Ty denna bevisar sig redan i närvarande stund utgöra ett nödvändigt vilkor för de Europeiska staternas makt och bestånd. Frågan är numera och kan blott vara den om möjligheten af en fredlig, af våldsamma omkastningar ostörd öfvergång från den bestående statsformen till en annan.

30 Vår fasta öfvertygelse är derföre, att äfven Finland i detta hänseende har sin framtid säker. För ett land i Finlands läge utgör dock detta icke det förnämsta. Frågan är, i hvilken form Finska folket skall komma till detta åtnjutande af ett konstitutionelt samhällsskicks fördelar. Må man skåda kring sig i Europa, och man skall finna, att åt flera än en nation i en liknande ställning ett konstitutionelt statsskick erbjudes, utan att gåfvan af dem mottages. Den tid, som, hvad Finland angår, skall afgöra öfver denna fråga, är troligen vida aflägsnare, än tidpunkten för de fria författningarnes allmänna införande i Europa. Och det är för 40 den Finska folket måste bevara sig. Vilkolet är i första rummet nationel enhet. Men ett annat vilkor är också, att Finland icke må framkalla ett hämmande motstånd från de mäktiga intressens sida, af hvilka dess egna äro beroende. En väg härtill är, att icke låta sig ledas af toma förhoppningar på, hvad som *skall* ske här eller der i verlden. En sådan utveckling, emedan den icke bygges på förhållanden, hvilkas bestämmande ligger utom nationens makt, innebär i och för sig oberoendet af omkastningar i dessa förhållanden.

50 Gynnad af omständigheter, som ofvanföre blifvit antydda, men utan tvifvel främst verkad af impulser inom eget land är den glädjande förändring, som med det nya året inträdt i pressförhållandena. Skulle denna förändring icke tillika innebära förhoppningen om en icke aflägsen lagstadgad pressfrihet, skulle det kunna anses för en stor brist, att läneguvernörerne icke fritagits från all befattning med censuren. Ty mer och mer lär man sig inse, huru mycket landets fortskridande är

beroende af, att dessa platser innehafvas af män, hvilkas nit för sina läns andliga och materiella förkofran, och hvilkas insigter att befördra den förmå tillvinna dem det allmänna förtroendet. Men det kan icke hjälpas, att, sålänge guvernörerna handhafva tidningscensuren, de skola träffas af en ovilja, hvilken lägger dem äfven det till last, hvori de troligen ofta äro helt och hållet oskyldiga. I hvarje land, der trycktvång exsisterar, väcker detta i vår tid mera missnöje, än någon annan restriktiv åtgärd. Finland har häri icke gjort något undantag; och ser man ett par tiotal år tillbaka, måste man förvånas öfver den fart, hvarmed ömtåligheten i detta hänseende vuxit.

10

Såsom af det sagda finnes, bär det nyss ingångna året med sig ojemförligt gladare utsigter än något föregående. Det är dock allt endast yttre form, ett vidgad tält för arbetet på Finska folkets framtid. Den, som tror, att med denna yttre frihet utan vidare skall följa den inre, den, som bevisar sig i fördomsfri insigt och manligt oberoende af meningarne för dagen, han väntar mera, än hvad blotta formen förmår gifva. Tvärtom. Hvarje lossnadt band uppkallar först skummet på ytan af folkens lif. Det är genom frihetens missbrukande de lära sig dess rätta bruk. Må man derföre bereda sig derpå, att till en början den djerfva lösligheten och de dåliga passionerna skola diktera ordet och ordningen för dagen. Dugligheten åtföljes icke af detta sjelfförtroende, som är skralhetens medfödda lott. Den erkänner, just emedan den duglighet är, att ledningen af ett folks angelägenheter icke är hvar mans gåfva, och den dröjer derföre att skaffa sig plats, tills den blir nödvändig, man kunde säga, tills odugligheten gifvit den mod att uppträda. Mätte denna det Finska folkets politiska tandsprickningstid blifva så kort, som sakernas tvång kunna medgifva den att vara.

20

J. V. S.

30

46 SVENSK LITTERATUR.

Litteraturblad n:o 2, februari 1862

UPSALA UNIVERSITETS ÅRSSKRIFT 1861.

Denna nya periodiska skrift har nu för 1861 utkommit i fem ganska digra häften. Hvarje häfte är egnadt åt en särskild vetenskap eller krets af vetenskaper och säljes i bokhandeln för sig. Afdelningarne äro *Theologi, Rätts- och statsvetenskaper, Medicin, Filosofi, språkvetenskap och historiska vetenskaper, Matematik och Naturvetenskap*. Ordningen synes vara hemtad ur fakultetsindelningen i Upsala, så att de två senast nämnda häftena falla på filosofiska fakulteten.

40

Det teologiska häftet innehåller: »Om revision af Svenska Bibelöversättningen» af A. E. Knös; »Om Presbyterianska kyrkoförfattningens införande i Skottland» af C. A. Hultkrans; »Om äktheten af Jacobs Bref» af C. T. Hjerppe.

Det juridiska: »Några anmärkingar om Konungens rätt att göra nåd samt dess förhållande till dispensations- och restitutionsrätten» af H. L. Rydin; »Om penningar och kredit» af G. K. Hamilton.

50

Det medicinska: »Israel Hvassers minne», tal hållet af P. Hedenius; »Om den hvita blodcellen» af F. Holmgrén; »Studier i allmän Farmakognosi» af R. F. Fristedt; »Om ett fall af rudimentär lifmoder» af P. Hedenius.

Fjerde häftet innehåller: »Om Sverges inflytande på Konungavalet i